

Žita Srbije

MESEČNI IZVEŠTAJ

POD POKROVITELJSTVOM

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

U okviru zajedničkog projekta " Jačanje Žitarske Asocijacije i izvoznih aktivnosti u Srbiji "

AVGUST 2017.

Za više informacija u vezi sa sadržajem ovog Izveštaja ili o Udruženju Žita Srbije, njegovim aktivnostima i ciljevima, molimo kontaktirajte Sunčicu Savović na sunchica.zitasrbije@gmail.com

Udruženje Žita Srbije je strukovno, neprofitno udruženje proizvođača, izvoznika žitarica i uljarica i proizvoda, kompanija koje se bave skladištenjem, kontrolom kvaliteta, zaštitom, transportom i logistikom, kao i udruženja proizvođača, posvećenih unapređenju proizvodnje žitarica, uljarica i njihovih proizvoda u Srbiji i izvoza iz Srbije. Sedište Udruženja je u Beogradu, a kompanije članice se nalaze širom zemlje.

SADRŽAJ :

I	SAOPŠTENJE O SARADNJI SA UN FAO i EBRD.....	3
II	REČ UREDNIKA.....	4
III	ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA EU.....	4
IV	PROIZVODNJA, IZVOZ i UVOZ SOJE U SVETU.....	9
V	BILANS SOJE U SRBIJI.....	12
VI	IZVOZ SOJE PO TRŽIŠTIMA.....	13
VII	PREGLED CENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA NA DAN JUL 2016/JUL 2017.....	15
VIII	STANJE USEVA.....	16
IX	AKTUELNE PROGNOZE USDA i IGC.....	19

I SAOPŠTENJE O SARADNJI SA UN FAO i EBRD

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (UN FAO) i Udruženje za unapređenje proizvodnje i izvoza žitarica i uljarica "Žita Srbije", potpisali su Sporazum o saradnji kojim je nastavljena institucionalna, stručna i finansijska podrška UN FAO razvoju ovog sektora poljoprivrede i trgovine u Srbiji u okviru zajedničkog projekta pod nazivom "Jačanje Žitarske Asocijacije i izvoznih aktivnosti u Srbiji."

Sporazum obuhvata saradnju u brojnim aktivnostima ove dve organizacije, koje za cilj imaju dugoročni razvoj i unapređenje proizvodnje i trgovine žitaricama i uljaricama. Njime je planirana izrada sektorske analize i istraživanja tržišta, kojima bi se identifikovale osnovne mogućnosti i problemi u proizvodnji i trgovini, počev od kvaliteta žitarica, preko infrastrukture i logistike, do uspešnog plasiranja proizvoda iz Srbije na inostranim tržištima. Sporazum se odnosi i na unapređenje kapaciteta Udruženja i njegovih članova, proizvođača i trgovaca žitaricama i uljaricama, kroz adekvatno informisanje, edukaciju, učešće na međunarodnim skupovima i upoznavanje sa potencijalnim inostranim partnerima i njihovom najboljom praksom.

U okviru zajedničke saradnje UN FAO i EBRD finansiraće e-izdanje Mesečni Izveštaj Žita Srbije koje je pred Vama i koje ćete svakog meseca moći da dobijate na svoju e-mail adresu jednokratnom prijavom na listu na početnoj strani web prezentacije Udruženja - www.zitasrbije.rs.

Saradnja sa UN FAO značajna je ne samo za članice Udruženja, već za ceo naš žitarski sektor - od proizvodnje, skladištenja, logistike do izvoza. Očekujemo pomoć UN FAO u otvaranju novih tržišta za naše žitarice, posebno najvećih kao što su Kina, Egipat i Indonezija. Angažovanje UN FAO u Srbiji veoma je značajno imajući u vidu da svet sve više traži kvalitetne proizvode, da je konkurencija u proizvodnji žitarica i uljarica u svetu sve veća i da put do krajnjeg potrošača mogu pronaći samo kvalitetni proizvodi za šta u Srbiji postoje svi preduslovi.

II REČ UREDNIKA

Poštovani prijatelji,

Ekonomska 2017/18 za pšenicu počela je 01.jula 2017. godine po završenoj žetvi. Proizvođači nisu bili zadovoljni - očekivali su veće prinose. Danas, kada se nalazimo u žetvi suncokreta, a pred žetvom soje i kukuruza, svi bismo bili zadovoljni kada bi kod sve tri pomenute poljoprivredne kulture imali rezultate kao kod pšenice.

Bez sumnje, pred nama je jedna veoma teška godina u kojoj se sve ređe postavlja pitanje koliko zaraditi, a sve češće kako je preživeti i sačekati bolju i rodniju godinu.

Sunčica Savović

III ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA EU

Institucionalni okvir EU

Institucionalni okvir EU čine:

- Evropska komisija,
- Savet ministara,
- Evropski parlament,
- Evropski sud pravde
- Revizorski sud i
- Računovodstveni sud.

Ovih pet institucija predstavljaju institucionalni okvir na kojima počiva EU i njihovom međusobnom interakcijom obezbeđuje se nesmetano funkcionisanje EU. Kroz pregled institucija otvara se i pitanje karaktera EU.

EU bi se mogla definisati kao nadnacionalna organizacija država, koja ima odlike klasičnih međunarodnih organizacija, ali koja je i nešto više od toga. Neke institucije odražavaju sličnost sa međunarodnim organizacijama (Savet ministara) i u njima se isključivo brane interesi pojedinačnih država članica, dok druge institucije imaju za cilj zaštitu zajedničkih interesa ili ciljeva na kojima počiva EU (Evropska komisija, Evropski parlament, Evropski sud pravde).

Evropska komisija predstavlja instituciju u kojoj se ogleda nadnacionalni karakter EU. Osnovni cilj Evropske komisije je zaštita zajedničkog interesa EU i sprovođenje ciljeva definisanih osnivačkim ugovorima.

U okviru Evropske komisije postoje Generalni direktorati :

- **GD (Directorat general – DG)**, od kojih su za poljoprivredu najznačajniji:
 - i) Generalni direktorat za poljoprivredu i ruralni razvoj (**DG AGRI**),
 - ii) GD za zdravlje i zaštitu potrošača (**DG SANCO**) u čijoj nadležnosti su veterina i bezbednost hrane, kao i fitosanitarna politika, ali i
 - iii) GD za trgovinu (**DG TRADE**) i
 - iv) GD za regionalni razvoj (**DG REGIO**)
 - v) Za zemlje poput naše, od velike važnosti je i GD za proširenje (**DG ENLARGEMENT**).

U procesu donošenja odluka Komisija ima zakonodavnu inicijativu. Pre nego što dođe do zvaničnog predlaganja teksta propisa, svaki predlog propisa prolazi kroz pripremnu fazu, koja se odvija unutar službi Komisije.

Najčešće predlog formulišu pojedine službe unutar Generalnog direktorata, koji nakon odobrenja resornog komesara, stiže do šefa kabineta Generalnog direktorata, koji u internoj komunikaciji sa šefovima kabineta drugih komesara usaglašava tekst predloga propisa. Tek nakon toga predlog ide zvanično na konsultacije u okviru zvaničnog sastanka svih komesara koji čine Evropsku komisiju. Paralelno sa ovim procesom Komisija otvara konsultacije sa eksternim organizacijama, koje su zainteresovane za konkretni tekst predloga propisa i to mogu biti udruženja, komiteti za pojedine oblasti kao što su proizvođači voća i povrća, šećera, itd. Tek nakon svega Evropska komisija formuliše zvaničan predlog teksta propisa, koji dalje upućuje u proceduru na razmatranje Savetu i Evropskom parlamentu. Radni jezici u Evropskoj komisiji su engleski, francuski i nemački.

Savet ministara EU predstavlja instituciju koja u potpunosti štiti interese država članica. Na sastancima Saveta države članice predstavljaju resorni ministri zemalja, u zavisnosti od teme sastanka. U praksi postoji devet posebnih formi sastanka Saveta, uključujući i Savet ministara poljoprivrede. Proces pripreme sastanaka Saveta ministara obavlja se u tri posebna komiteta: COREPER II, COREPER I i Specijalnom komitetu za poljoprivredu.

COREPER II (Le Comité des représentants permanents) čine stalni predstavnici država članica pri EU u rangú ambasadora i ovaj komitet priprema sastanke Saveta za opšte poslove, spoljnu politiku, ekonomske i finansijske poslove i pravdu i bezbednost. Radom komiteta rukovodi predstavnik zemlje predsedavajuće EU. Ovo telo diskutuje o značajnijim političkim pitanjima. Pravni osnov uspostavljanja i uloge COREPER je član 240. UFEU.

COREPER I čine zamenici ambasadora stalnih predstavnika država članica EU i oni diskutuju i pripremaju sastanke Saveta ministara o tehničkim pitanjima, izuzev poljoprivrede.

Specijalni komitet za poljoprivredu priprema sastanke Saveta o poljoprivrednim pitanjima. Samo postojanje ovog komiteta govori koji značaj se pridaje poljoprivredi, obzirom na složenost pitanja, ozbiljnost problema u ovoj oblasti i poseban status poljoprivrede u odnosu na ostale politike. Ovaj komitet nije osnovan prema osnivačkim ugovorima EU nego posebnom međuvalidnom odlukom 1960. godine, kada je otpočela priprema za stvaranje zajedničke organizacije tržišta u poljoprivredi. Pitanja na dnevnom redu komiteta su čisto poljoprivredna pitanja koja se odnose na direktna plaćanja, tržišne mere, ruralni razvoj.... Članovi ovog komiteta su visoki zvaničnici ministarstva poljoprivrede država članica ili savetnici za poljoprivredu pri stalnom predstavništvu država članica.

Proces odlučivanja, na osnovu predloga koji stiže od Evropske komisije, počinje na najnižem nivou radnih grupa Saveta, na kojima su države predstavljene u rangú državnih službenika. Sledeća faza, ukoliko predlog prođe prethodni forum, počinje upućivanjem predloga propisa ili na radnu grupu koju čine poljoprivredni savetnici ili odmah biva upućen na Specijalni komitet za poljoprivredu ili COREPER, u zavisnosti od pitanja koje je na dnevnom redu. Poslednja instanca su ministri koji uglavnom donose političku odluku, nakon što je odluka već pripremljena u nižim fazama odlučivanja. Ukoliko se na nivou COREPER ili Specijalnog komiteta za poljoprivredu sve države članice slože o nekom predlogu isti dobija status A i on se bez rasprave usvaja na Savetu.

Sistem glasanja u Savetu je specifičan. Svaka država ima određen broj glasova kojim raspolaže prilikom glasanja, a najčešće je potrebna kvalifikovana većina glasova da bi se predlog usvojio. Međutim, u slučaju da Savet istupi sa izmenama koje su u potpunoj suprotnosti sa predlogom Komisije, on mora odluku doneti jednoglasnom većinom. Ukupan broj glasova je 353, a odluka kvalifikovanom većinom donosi se ukoliko je ispunjeno još tri uslova:

1. Da ima najmanje 260 glasova za predlog propisa;
2. Da je većina država članica za predlog (15 država članica) i
3. Da je najmanje 62 % ukupne populacije EU za predlog propisa.

Raspored broja glasova u Savetu ministara prikazan je u Tabeli 1.

Tabela 1. Raspored glasova u Savetu ministara

Država članica	Procenat	Broj glasova
Nemačka, Francuska, Italija i Velika Britanija	Po 8.4 %	Po 29
Poljska i Španija	Po 7.8 %	Po 27
Rumunija	4.1 %	14
Holandija	3.8 %	13
Belgija, Grčka, Mađarska, Portugal, Češka	Po 3.5 %	Po 12
Austrija, Švedska i Bugarska	Po 2.9 %	Po 7
Danska, Finska, Irska, Litvanija, Slovačka i Hrvatska	Po 2 %	Po 7
Kipar, Estonija, Letonija, Luksemburg i Slovenija	Po 1.2 %	Po 4
Malta	0.9 %	3
UKUPNO:	100.0	353

Izvor: Arie Oskam, Gerrit Meester and Huib Silvis (2010): *EU Policy for agriculture, food and rural areas*, Wageningen Academic Publishers, str. 49.

Iz svega pomenutog vidi se da je gotovo nemoguće doneti odluku bez saglasnosti najvećih zemalja, tako da presudnu ulogu u donošenju odluka imaju države kao što su Nemačka i Francuska. U delu odluka koje se odnose na poljoprivredu i ribarstvo ima najviše donetih odluka Saveta kvalifikovanom većinom. U periodu od 2006. do 2010. godine, gotovo 97 % svih odluka u oblasti poljoprivrede i ribarstva doneto je kvalifikovanom većinom. Tu se najbolje vidi težina procesa donošenja odluka u ovoj oblasti, kada se ima u vidu različiti interes država članica. Radni jezici Saveta su engleski, francuski i nemački.

Treba praviti razliku između Saveta ministara i Evropskog saveta. **Evropski savet** je institucija koja neformalno postoji još od šezdesetih godina prošlog veka, kada se upražnjavalo pravilo sastanka šefova država i vlada tada Evropske zajednice, koje donosi najznačajnije odluke o pravcu razvoja EU. Godišnje se održi oko 4-5 sastanaka Evropskog saveta, koji u proseku traju 2-3 dana i veoma malo ima vremena za širu diskusiju zbog velikog broja članova. Iz tog razloga je jako bitna priprema sastanka za koju je zadužen predsednik Evropskog saveta. Sve odluke se donose konsenzusom.

Još jedan značajan forum na kojem se donose odluke od najvećeg značaja za EU je **predsedništvo EU**, koje se smenjuje svakih šest meseci na čijem dnevnom redu su najčešće i pitanja iz domena poljoprivrede.

Evropski parlament čini ukupno 751 poslanik, a biraju se na direktnim izborima na mandat od 5 godina. Direktni izbori primenjuju se od 1979. godine, i to je odlika koja ovu instituciju čini najdemokratskijom u poređenju sa ostalim institucijama EU. Poslanici mogu biti ponovo izabrani, a broj poslanika koje ima svaka država članica zavisi od broja stanovnika. U praksi ovo pitanje rešava pregovorima na najvišem nivou u okviru Evropskog saveta, prilikom izmena osnivačkih ugovora. Trenutni broj poslanika menjaće se u narednim godinama, a od novembra 2014. godine, broj poslanika neće smeti da pređe 750, plus predsednik (ukupno 751). Ovo je predviđeno odredbom člana 14. UEU. Parlamentom predsedava predsednik koji ima 14 potpredsednika. Parlament se sastaje 12 puta godišnje na plenarnim sednicama u Strazburu, dok se ostali sastanci održavaju u Briselu. Poslanici su u svom radu unutar parlamenta organizovani u posebne poslaničke grupe, koje se formiraju na partijskoj, a ne na nacionalnoj osnovi (13).

Raspored poslaničkih grupa igra jednu od najznačajnijih uloga u Evropskom parlamentu prilikom izbora predstavnika Evropske komisije, pa se može zaključiti da je trenutni saziv Evropske komisije desno orijentisan i nešto bliži konzervativnim idejama.

Politička organizacija Evropskog parlamenta počiva na:

- **Konferenciji predsedavajućih** (*The Conference of Chairmen*) koju čine predsednik Evropskog Parlamenta i predsedavajući poslaničkih grupa.
- **Birou** (*The Bureau*) koji čini predsednik parlamenta i potpredsednik.
- **Kvestorima** koji se brinu o administrativnim i finansijskim poslovima u vezi funkcionisanja Evropskog parlamenta.

Evropski parlament odlučuje o svom godišnjem kalendaru na osnovu predloga Konferencije predsednika (telo odgovorno za organizaciju rada Evropskog parlamenta, a čine ga predsedavajući političkih grupa u Evropskom parlamentu i predsednik Evropskog parlamenta).

Rad Parlamenta se deli kalendarom na plenarne sednice i sastanke odbora. Kalendar uključuje:

- 12 četvorodnevni plenarni sednice u Strazburu i šest dvodnevni dodatni u Briselu;
- 2 nedelje mesečno su namenjene za sastanke parlamentarnih odbora i interparlamentarnih delegacija;
- jedna nedelja mesečno je namenjena za sastanke političkih grupa i
- četiri nedelje godišnje rezervisane su isključivo za rad članova Evropskog parlamenta na terenu.

Najvažnije **aktivnosti Evropskog parlamenta** koje se odnose na proces donošenja odluke odvijaju se u resornim odborima parlamenta. Iako odbori nisu u potpunosti istovetni sa strukturom Generalnih direktorata, **poljoprivreda je u nadležnosti Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj (AGRI), koji osim poljoprivrednih pitanja pokriva i veterinarsku i fitosanitarnu politiku.**

Za poljoprivredu je takođe značajan i odbor za zaštitu životne sredine, javno zdravlje i bezbednost hrane (ENVI – The Committee on the Environment, Public Health and Food safety) koji osim bezbednosti hrane pokriva i pitanja kvaliteta i označavanja hrane. Sesija u

(13) Za formiranje poslaničke grupe neophodno je najmanje 25 članova parlamenta. Oni ne moraju biti članovi nijedne grupe. Najznačajnije poslaničke grupe u trenutnom sazivu Evropskog parlamenta (mandat od 2009 – 2014) su: Evropska narodna partija (265 članova), Savez socijalista i demokrata (184), Savez liberala i demokrata za Evropu (84), Zeleni i alijansa slobode (55), itd.

odborima odvija se preko posebnog izvestioca koji se imenuje za propis koji je na dnevnom redu i on dolazi iz redova poslaničkih grupa koje čine većinu u Evropskom parlamentu. On je osoba koja priprema izveštaj o konkretnom predlogu propisa, koji ukoliko postoji većina za to, najčešće postaje i zvaničan stav odbora koji se zatim upućuje na plenarnu sesiju. U toku svog rada izvestilac odbora kontaktira sa ostalim zainteresovanim odborima, a tu su **za poljoprivredu najvažniji odbori za međunarodnu trgovinu (INTA – Committee on International Trade), budžet (BUDG), regionalni razvoj (REGI- Committee on Regional Development)**, koji i sami pokrivaju slične oblasti rada. Pored izvestioca, najčešće opozicione grupe imenuju izvestioca u senci čiji je zadatak da izrazi stav opozicionih struktura na predlog Komisije. Nakon definisanja zajedničkog stava odbora predlog se upućuje na plenarnu sesiju parlamenta.

Do Lisabonskog ugovora, Evropski parlament je imao samo savetodavnu ulogu prilikom procedure donošenja odluka o poljoprivredi. Jedina mogućnost većeg uticaja bila je prilikom odobravanja budžeta, gde su razmatrana i pitanja budžeta ZPP.

Evropski sud pravde sa sedištem u Luksemburgu čini ukupno 27 sudija, koje se postavljaju na predlog država članica. Biraju se na mandat od 6 godina, dok je mandat predsednika suda 3 godine. Takođe, Sud ima i 8 generalnih advokata. Odluke donosi u Komorama koje čini 3 do 5 sudija sa Velikom Komorom od 13 sudija. Nakon Lisabonskog ugovora Sud prve instance promenio je naziv u Opšti sud i nadležan je za žalbe pojedinaca i zaposlenih u službama EU. Najznačajnija uloga Evropskog suda pravde od samog nastanka do danas je tumačenje odredbi osnivačkih ugovora, što na zahtev zainteresovanih strana, uključujući i nacionalne sudove država članica, što na osnovu tužbi pojedinaca i institucija za prekršena prava garantovana osnivačkim ugovorima i sekundarnim zakonodavstvom. Još jedna značajna uloga ESP je rešavanje u postupku protiv država članica za neispunjavanje obaveza najčešće definisanih sekundarnim zakonodavstvom (uredbe, direktive, odluke) – tzv. *Infringement procedure* (prema članu 258. UFEU). U okviru ove procedure Komisija pokreće postupak upućivanjem zahteva državi članici za objašnjenje postupka nesprovođenja neke obaveze. Ukoliko se i pored upozorenja Komisije država ogлуši o svoje obaveze slučaj se nastavlja, po zahtevu Komisije, pred Evropskim sudom pravde. Evropski sud pravde donosi odluke kazni protiv država u pomenutom slučaju. Slučajeve pred ESP mogu pokrenuti i institucije EI i države članice protiv drugih institucija, ukoliko smatraju da su im ugrožena ugovorom garantovana prava. Stranke pred sudom mogu biti i individualna pravna i fizička lica koja upućuju žalbe ESP u slučaju kada smatraju da su odluke institucija EU suprotne pravilima definisanim osnivačkim ugovorima ili sekundarnim zakonodavstvom. Radni jezik u Evropskom sudu pravde je francuski.

Revizorski sud osnovan je 1975. godine, i broji 27 članova (iz svake države članice po jedan), postavljenih od strane Saveta. Savet postavlja članove pošto konsultuje Evropski parlament na mandat od 6 godina. Predsednik suda ima mandat od 3 godine. Revizorski sud vrši reviziju finansijskih izveštaja Komisije, ali i proverava troškove i prihode Komisije. Takođe, izrađuje Godišnje izveštaje, izdaje i Potvrdu o regularnosti i validnosti pojedinih poslova Komisije.

IV PROIZVODNJA SOJE U SVETU

*od str. 9 do str. 15 *izvor : USDA,IGC,FAO AMIS*

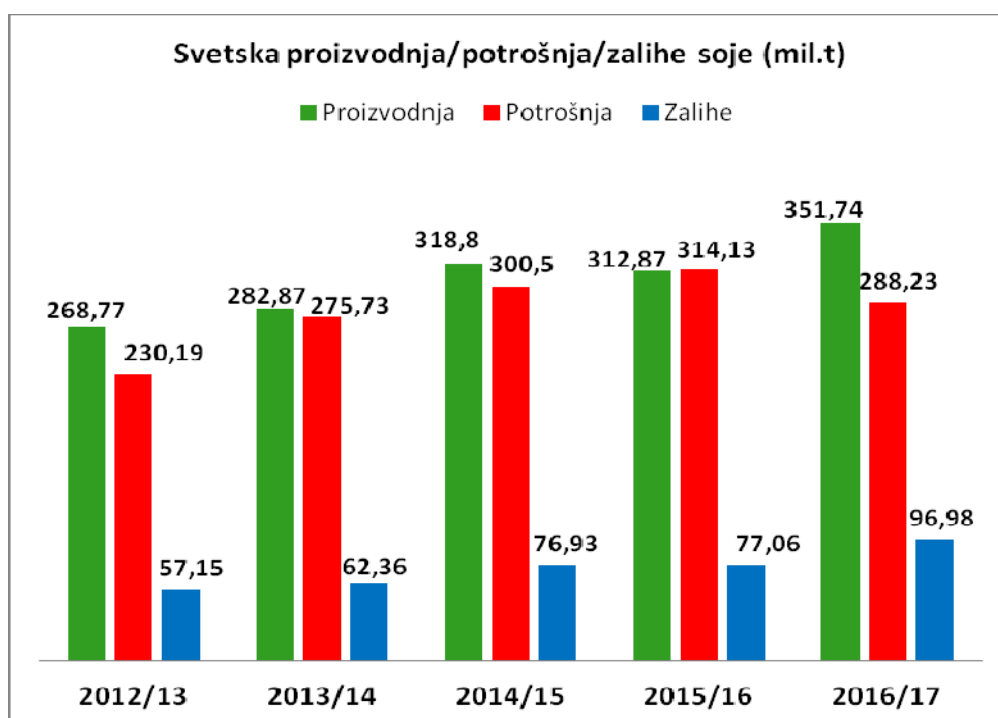

PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE SOJE U SVETU (mil. t)

Ekonomska godina	Proizvodnja	Potrošnja	Zalihe
2012/13	268,77	230,19	57,15
2013/14	282,87	275,73	62,36
2014/15	318,80	300,50	76,93
2015/16	312,87	314,13	77,06
2016/17	351,74	288,23	96,98
2017/18*	347,36	343,32	97,78

*Prognoza

Posmatrajući poslednjih šest ekonomskih godina uočljivo je da je proizvodnja soje u svetu išla uzlaznom putanjom. Za razliku od suncokreta, rast svetske proizvodnje soje nije pratilo smanjenje, već povećanje zaliha soje u svetu, kod kojih je evidentan nagli skok nakon ekonomske 2015/16 godine u kojoj je potrošnja soje u svetu bila veća nego proizvodnja na godišnjem nivou usled čega su poljoprivredni proizvođači povećavali zasejane površine što je, pored dobrih prinosa, rezultiralo novim rekordom u proizvodnji soje u sledećoj ekonomskoj godini. Sudeći prema aktuelnim prognozama za nastupajuću ekonomsku godinu u 2017/18 očekuje se nešto manja proizvodnja soje u odnosu na prethodnu ekonomsku godinu, kao i nešto veća potrošnja, ali i zalihe soje u svetu na novom rekordno visokom nivou.

**DESET NAJVEĆIH SVETSKIH PROIZVOĐAČA SOJE
u periodu 2014/15, 2015/16, 2016/17**

Zemlja	Proizvodnja u tonama	Zasejane površine ha	Prosečni prinosi t/ha
SAD	110.316.600	33.326.666	3,31
Brazil	102.566.660	33.100.000	3,10
Argentina	58.666.600	19.073.333	3,07
Kina	12.228.000	6.836.666	1,79
Paragvaj	9.346.600	3.303.333	2,83
Indija	9.046.600	11.386.666	0,79
Kanada	6.323.300	2.220.000	2,84
Ukrajina	4.036.600	1.930.000	2,09
Rusija	2.733.300	2.036.666	1,34
Urugvaj	2.966.600	1.230.000	2,41
OSTALI	9.912.473	5.223.336	1,90
Svet	328.143.333	119.666.666	2,74

Deset najvećih svetskih proizvođača soje u ukupnoj svetskoj proizvodnji učestvuju sa 96,98 %. Srbija sa prosečnim rodnom od 562.330 t u periodu 2014 -2016. godine u ukupnom svetskom rodu učestvuje sa 0,17 %. Četiri najveća proizvođača soje u svetu su SAD, Brazil, Argentina i Kina i u ukupnoj proizvodnji soje učestvuju sa 86,48 %, imajući u vidu i činjenicu da je Kina najveći svetski uvoznik soje (75,58 miliona tona) i najveći prerađivač soje (107,63 miliona tona). Rod soje u navedene četiri zemlje presudno utiče na formiranje cene na međunarodnom tržištu.

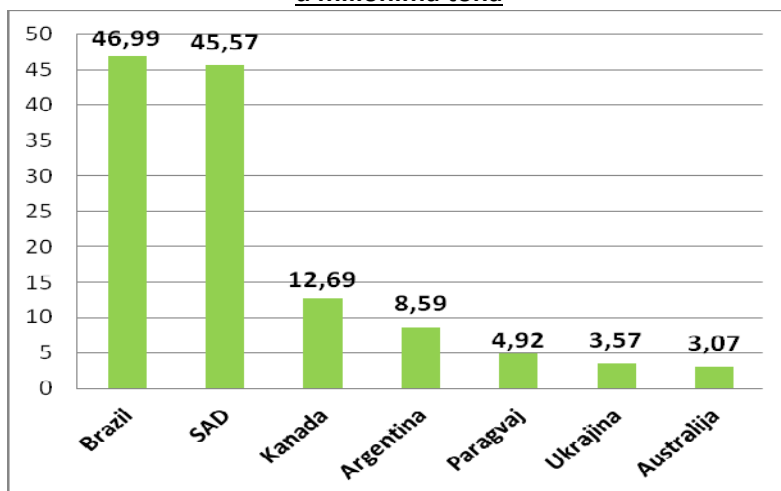
**DESET NAJVEĆIH PROIZVOĐAČA SOJE u EU
2016. godine**

Zemlja	Proizvodnja u t
Italija	1.098.000
Francuska	342.000
Hrvatska	221.000
Rumunija	219.000
Mađarska	182.000
Austrija	153.000
Slovenija	93.000
Nemačka	41.000
Češka	28.000
Bugarska	18.000

Evropska Unija je drugi po veličini uvoznik soje u svetu. Proizvodnja soje u EU podmiruje oko 10 % potrošnje, a čak 90 % soje obezbeđuje se uvozom.

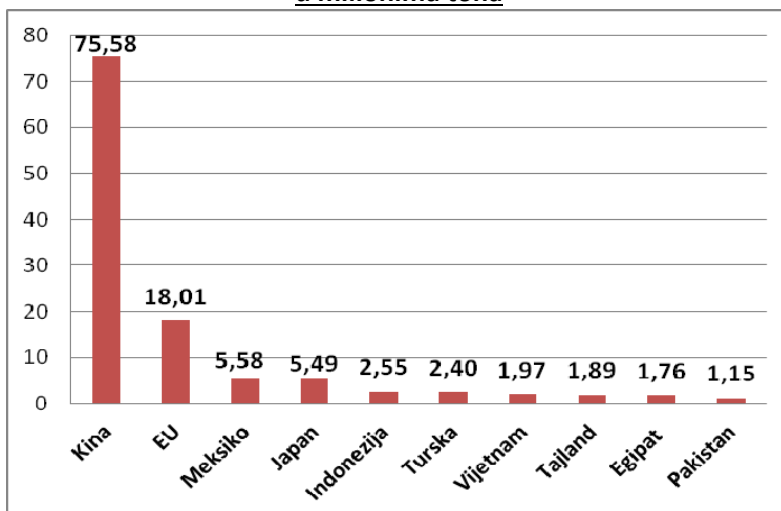
NAJVEĆI IZVOZNICI SOJE U SVETU 2016/17

u milionima tona

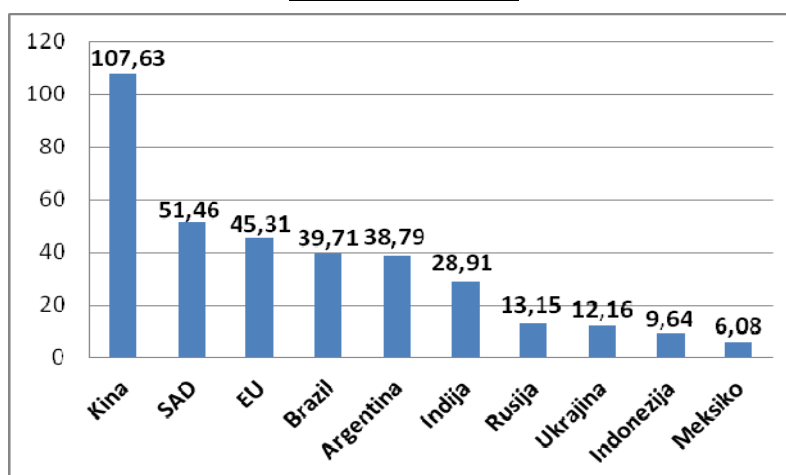
NAJVEĆI UVOZNICI SOJE U SVETU 2016/17

u milionima tona

NAJVEĆI PRERAĐIVAČI SOJE U SVETU 2016/17

u MILIONIMA tona

V BILANS SOJE U SRBIJI

Proizvodnja soje u Srbiji raste iz godine u godinu zahvaljujući pre svega povećanju setvenih površina koje su u periodu 2014. – 2017. godine povećane za 45 %, a prosečan prinos varira od 2,3 do 3,5 t/ha u zavisnosti od vremenskih uslova.

BILANS SOJE u hiljadama tona

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17*	2017/18**
Proizvodnja						
Požnjevena površina	164	161	177	220	186	230
Prinos t/ha	1.78	2.43	3.0	2.3	3.5	2.5
Proizvodnja	292	392	531	506	650	575
Snabdevanje						
Početne zalihe	31	9	1	21	66	39
Domaća proizvodnja	292	392	531	506	650	575
Uvoz	61	18	30	95	15	30
Ukupno raspoložive količine	384	410	562	622	731	644
Potrošnja						
Industrijska prerada	324	360	343	430	430	430
Druge svrhe	32	22	41	40	40	40
Seme soje	/	/	16	20	18	18
Gubitak	13	4	5	4	4	4
Ukupna domaća potrošnja	369	386	405	494	492	492
Izvoz	6	23	136	62	200	130
Krajnje zalihe	9	1	21	66	39	22

* Procena izvoza i krajnjih zaliha

** Prognoza

stručna služba "Žita Srbije"

Suša i visoke temperature tokom 2017. godine značajno su uticali na smanjenje ovogodišnjeg roda soje. Prosečan prinos pesimisti procenjuju na 2 t/ha, a optimisti na 2,5 t/ha. U oba slučaja rod će biti iznad domaćih potreba, a ostaje samo pitanje koliko soje će biti izvezeno.

VI IZVOZ SOJE PO TRŽIŠTIMA

IZVOZ i UVOZ SOJE
u tonama

	Soja 2016/17		Soja 2015/16		Soja 2014/15	
	izvoz	UVOZ	izvoz	UVOZ	izvoz	UVOZ
Septembar	10.360	24	3.062	3.326	990	280
Oktoibar	19.929	8.698	9.383	22.787	7.891	126
Novembar	24.702	1.261	3.244	31.806	3.145	7.483
Decembar	27.510	21	206	28.142	1.956	10.071
Januar	11.457	/	2.259	4.022	144	5.272
Februar	18.413	31	1.423	425	866	4.610
Mart	36.004	13	5.034	7	10.632	1.879
April	19.026	11	7.168	1.088	17.384	89
Maj	20.296	2.034	2.444	/	25.683	69
Jun	6.237	/	9.469	6	33.635	/
Jul	753	121	11.499	/	27.493	52
Avgust	/	/	5.886	/	4.132	57
UKUPNO:	194.687	12.214	61.077	91.609	133.951	29.988

stručna služba "Žita Srbije"

IZVOZ I UVOZ SOJINE SAČME
u tonama

	Sojina sačma 2016/17		Sojina sačma 2015/16		Sojina sačma 2014/15	
	izvoz	UVOZ	izvoz	UVOZ	izvoz	UVOZ
Septembar	2.826	1	440	3.385	4	9.014
Oktoibar	2.434	227	489	2.557	70	4.653
Novembar	5.924	1.115	1.091	1.901	61	3.404
Decembar	8.823	1.371	1.189	3.086	65	4.778
Januar	3.688	1.082	1.206	1.645	116	1.923
Februar	6.803	1.979	1.429	1.418	126	4.481
Mart	5.753	309	1.649	1.488	117	3.945
April	7.427	24	2.204	1.078	123	3.296
Maj	6.754	1.070	4.031	2.387	93	2.375
Jun	3.933	2.405	5.248	889	511	2.772
Jul	4.803	4.014	12.641	487	774	1.002
Avgust	/	/	6.008	400	200	2.179
UKUPNO:	59.168	13.597	24.984	20.721	2.260	43.822

stručna služba "Žita Srbije"

Dugo godina Srbija je bila uvoznik soje. Razna tržišna ograničenja poput prelevmana, zabrane izvoza i sl. tržište soje su svodili na proizvođače i prerađivače kao jedine kupce, zbog čega proizvođači nisu bili zainteresovani za povećanje površina pod sojom. Sa ukidanjem administrativnih ograničenja na tržištu se pojavljuju trgovci i izvoznici, a površine pod sojom se povećavaju iz godine u godinu. Rekord u izvozu soje biće ostvaren u ekonomskoj 2016/17 godine kada se očekuje izvoz oko 200.000 tona, za sada zaključno sa julom izvezeno je 194.687 tona.

IZVOZ SOJE PO TRŽIŠTIMA u tonama

	Soja zemlje okruženja	Soja FOB	Ukupno soja	FOB učešće u %
2016.	30.450	97.236	127.686	76.15
2015.	70.823	68.733	139.556	49.25
2014.	13.274	3.827	17.101	22,37

stručna služba "Žita Srbije"

Pojavom trgovaca i izvoznika na našem tržištu tržište je postalo aktivno svih dvanaest meseci u godini, a u zavisnosti od domaćih cena soje se u istom periodu izvozi i uvozi.

IZVOZ I UVOZ SOJE u tonama PO ZEMLJAMA

Zemlja	IZVOZ			UVOZ		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Nemačka	59.052	314	146	1	22	/
Mađarska	26.717	8.655	3.827	1.095	607	299
Italija	17.283	41.603	2.561	/	108	989
Rumunija	9.715	2.449	541	/	4.592	1.796
Belgija	5.352	3.002	/	/	/	/
Hrvatska	3.206	1.585	147	14.416	92.679	22.778
BiH	2.730	18.163	4.630	/	52	48
Makedonija	935	951	866	/	/	/
Crna Gora	312	/	/	/	/	/
Bugarska	238	15.604	/	/	/	/
Grčka	51	3.673	/	/	/	/
Ukrajina	33	/	/	/	/	791
Austrija	26	1.023	/	11	/	105
Rusija	18	40	280	/	/	/
Turska	/	38.000	/	/	/	/
Švajcarska	/	289	200	/	/	/
Francuska	/	3	20	/	/	/

stručna služba "Žita Srbije"

Kupci soje pored zemalja CEFTA su i Nemačka, Italija, Mađarska, Hrvatska i Rumunija. Posebno se povećavaju količine za Mađarsku i Nemačku gde su velike multinacionalne kompanije otvarale nove prerađivačke centre.

VII PREGLED CENA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA NA DAN

Cene odabranih roba na dan 2016./2017. na unutrašnjem tržištu Srbije

 SRB	Na dan	Cena RSD/kg	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA nedeljna	PROMENA na godišnjem nivou
Pšenica	28.07.2017.	17.50	17.60	16.60	14.50	-0.57 %	+17.15 %
Kukuruz	28.07.2017.	17.00	17.00	16.00	18.80	0 %	-9.58 %
Soja	28.07.2017.	54.50	54.40	45.80	42.75	+ 0.19 %	+21.56 %
Soja sačma	28.07.2017.	59.20	58.90	48.70	43.75	+ 0.51 %	+ 26.10 %
Sunc.sačma	28.07.2017.	17.30	17.50	16.70	22.25	-1.15 %	+ 3.47 %
NPK	28.07.2017.	33.60	33.80	34.40	34.70	-0.60 %	-3.18 %
AN	28.07.2017.	26.40	25.10	26.00	27.35	+ 4.93 %	- 3.48 %
UREA	28.07.2017.	27.70	28.50	27.55	31.35	- 2.81 %	- 11.42 %

"Žita Srbije" arhiva

U periodu 28.06. – 28.07. cene žitarica i uljarica zabeležile su rast, što je posledica suše i očekivanog manjeg roda.

U posmatranom periodu cena pšenice porasla je za 5,15 %, kukuruza za 5,89 %, soje 15,97 %, sojine sačme 17,74 %, a suncokretove sačme 3,47 %. Na rast cene soje i sojine sačme pored očekivanog mogućeg roda uticao je i dobar izvoz čime su količine na domaćem tržištu značajno smanjene.

Cena NPK u odnosu na cenu mesec dana ranije niža je za 2,37 %, cena AN- a porasla je za 1,52 %, a cena UREE veća je za 0,54 %.

Srednji kurs dinara na dan

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na godišnjem nivou
EUR	28.07.2017.	120.5219	120.6135	121.3203	123.4010	-2.34
US \$	28.07.2017.	103.1159	103.7089	106.8996	111.4834	- 7.75

izvor : NBS

Dinar je na dan 28.07.2017. godine u odnosu na mesec dana ranije ojačao za 0,66 % u odnosu na euro i 3,54 % u odnosu na US \$.

Cene pšenice u US\$ i EUR/t na dan

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na godišnjem nivou
€/t	28.07.2017.	145.20	145.92	136.82	117.50	+19.08
\$/t	28.07.2017.	169.71	169.70	155.28	130.06	+23.37

“Žita Srbije” arhiva

Cena pšenice na domaćem tržištu u odnosu na godinu dana ranije posmatrano u eurima veće su za 19,08 %, a istovremeno je rast cene u dinarima iznosio 17,15 %. Razlika u rastu je posledica kursa dinara, još veća je razlika kod cene izražene u US \$ gde je rast iznosio 23,37 %.

Cene kukuruza u US \$ i EUR/t na dan

 SRB	Na dan	Cena	Nedelju dana ranije	Mesec dana ranije	Godinu dana ranije	PROMENA na godišnjem nivou
€/t	28.07.2017.	141.05	140.94	131.88	152.34	-7.42
\$/t	28.07.2017.	164.86	163.92	149.67	168.63	-2.24

“Žita Srbije” arhiva

U posmatranom periodu od godinu dana cena kukuruza u dinarima niža je za 9,58 %. Izraženo u devizama taj pad je amortizovan kod evra na 7,42 %, a kod dolara 2,24 %, što je posledica jačanja kursa dinara u odnosu na pomenute valute.

VIII STANJE USEVA

Nedostatak padavina i visoke temperature koje su prelazile i 40 stepeni nepovoljno su delovale na razvoj prolećnih useva, posebno kukuruza i soje.

Najveće smanjenje roda očekuje se kod kukuruza gde su, pored pada prinosa, smanjene i setvene površine.

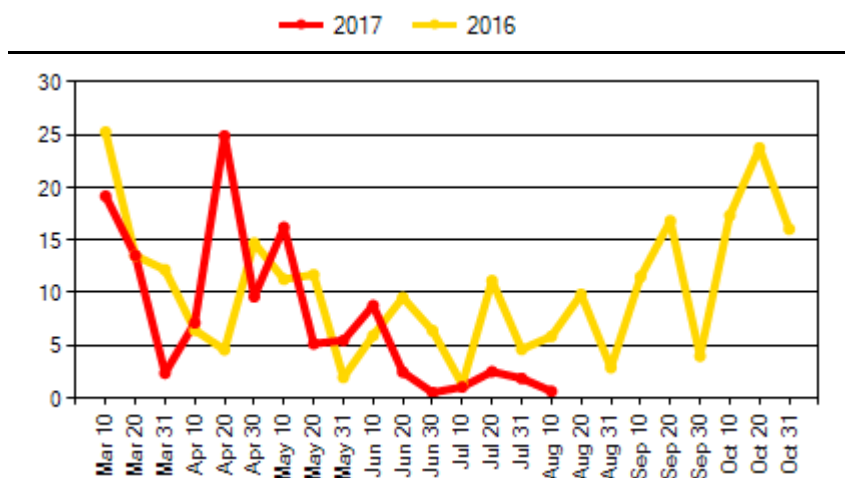

Smanjenje prinosa kod suncokreta nadoknađeno je rastom setvenih površina i žetva suncokreta koja je počela 01. avgusta nagoveštava sličan rod prošlogodišnjem.

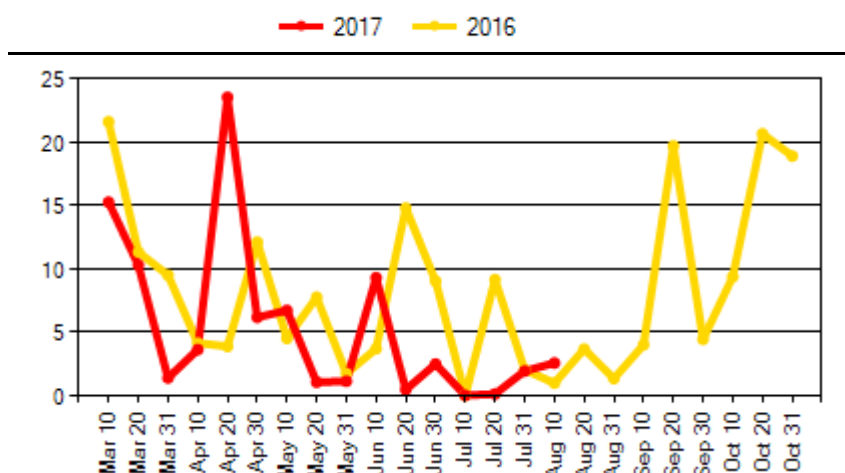

Smanjenje prinosa kod soje posledica je suše ali i u određenim regionima i napada štetočina (grinje). Rod soje se procenjuje između 500.000 i 575.000 tona, što je smanjenje u odnosu na prošlogodišnji rod od 647.000 t. Drastičniji pad roda izbegnut je povećanjem setvenih površina od 185 na 230 hiljada hektara.

Površinska vlaga zemljišta (mm) u CENTRALNOJ SRBIJI

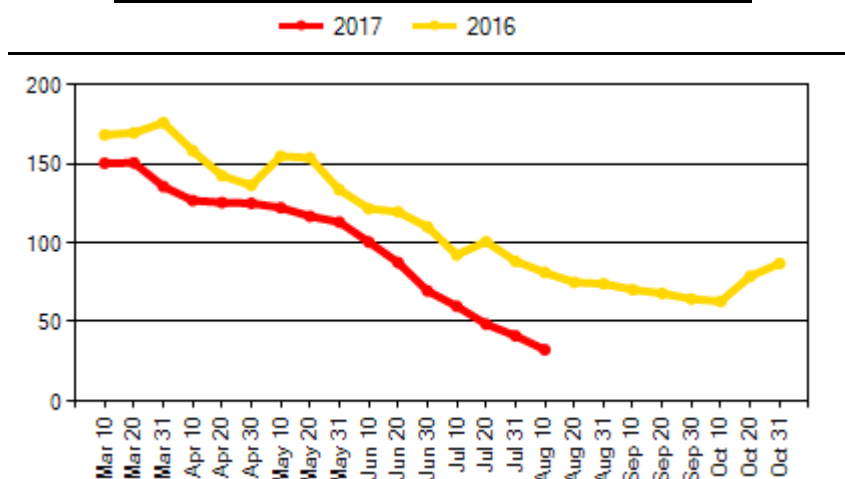

Površinska vlaga zemljišta (mm) u VOJVODINI

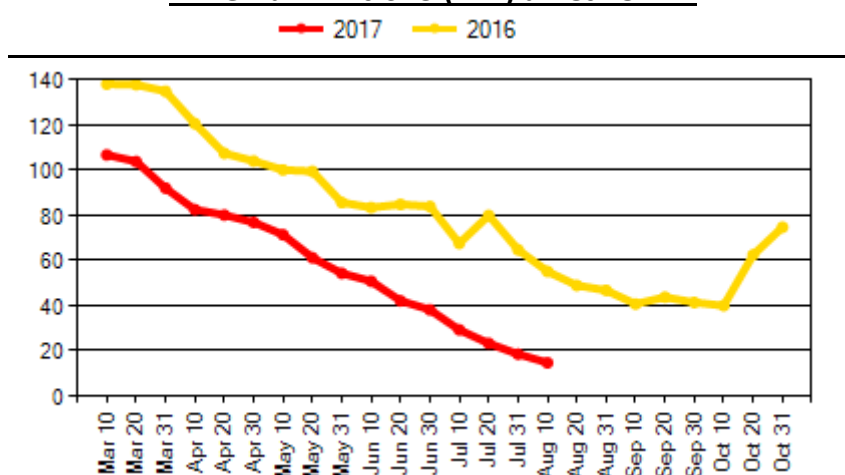

izvor USDA

VLAGA u ZEMLIŠTU (mm) u CENTRALNOJ SRBIJI

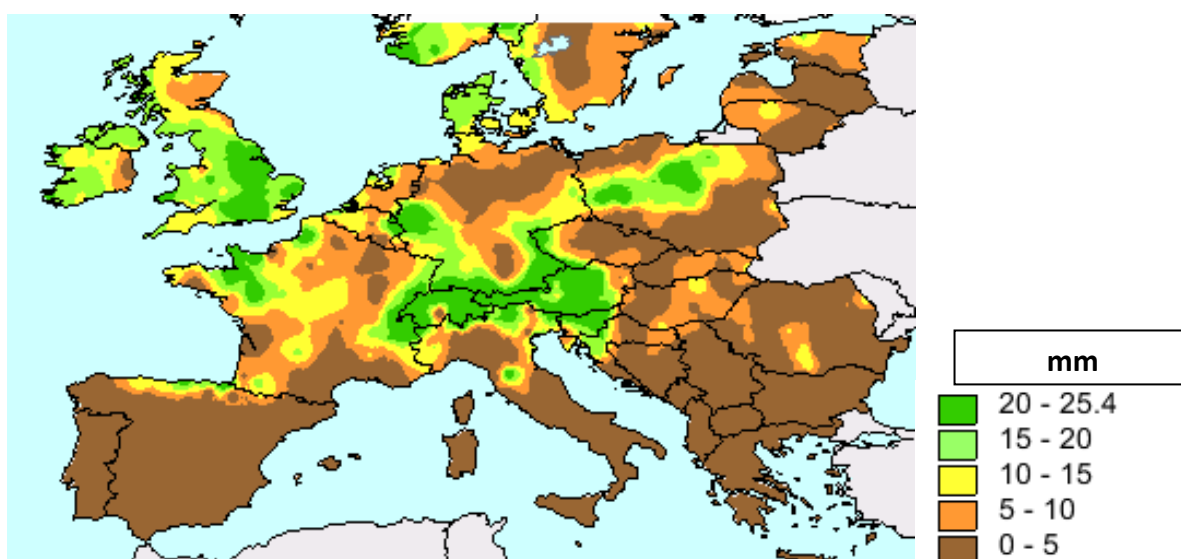

VLAGA u ZEMLIŠTU (mm) u VOJVODINI

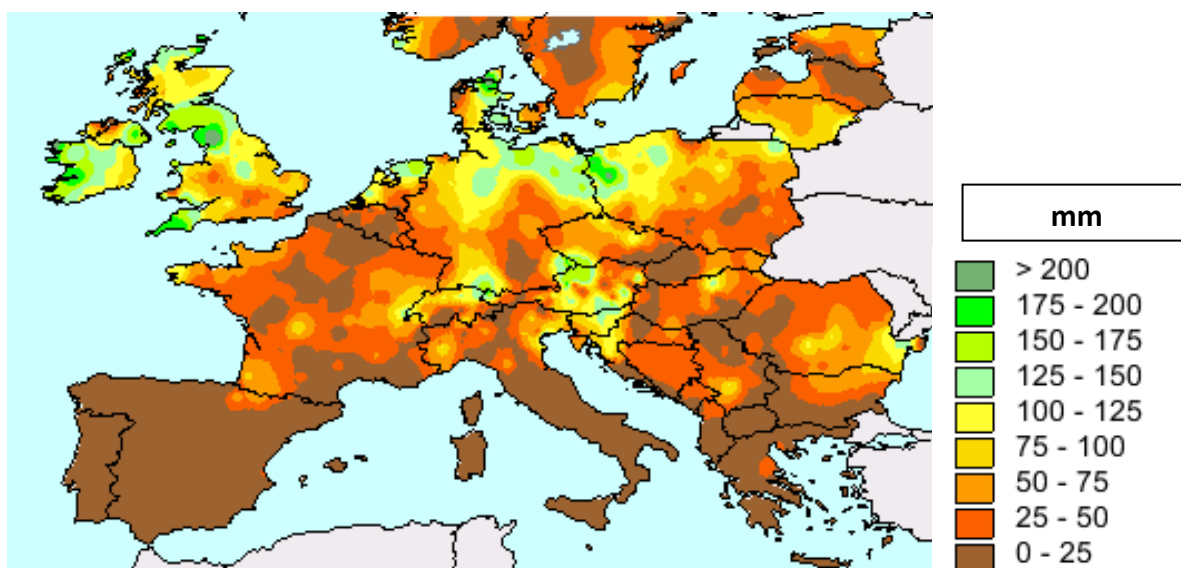
izvor USDA

EVROPA - POVRŠINSKA VLAGA zemljišta na dan 10. avgusta 2017.

izvor WMO

EVROPA - VLAGA U ZEMLJIŠTU na dan 10. avgusta 2017.

izvor WMO

IX AKTUELNE PROGNOZE

SVETSKA PROIZVODNJA, POTROŠNJA I ZALIHE PŠENICE, KUKURUZA I SOJE
(u milionima tona) – avgust 2017.

 PŠENICA	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2015/2016	217.69	736.97	711.81	172.87	242.86
2016/2017	242.86	755	739.29	182.27	258.56
2017/2018	258.56	743.18	737.05	179.92	264.69
 KUKURUZ	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2015/2016	209.24	969.49	965.22	119.62	213.51
2016/2017	213.51	1,070.51	1,055.41	162.41	228.61
2017/2018	228.61	1,033.47	1,061.22	152.03	200.87
 SOJA	POČETNE ZALIHE	PROIZVODNJA	POTROŠNJA	IZVOZ	ZAVRŠNE ZALIHE
2015/2016	77.36	312.87	314.13	132.46	77.06
2016/2017	77.06	351.74	288.23	144.99	96.98
2017/2018	96.98	347.36	343.32	151.19	97.78

- - za 2016/2017 – procena
- - za 2017/2018 – prognoza

Američko Ministarstvo poljoprivrede u svom aktuelnom *Izveštaju o svetskoj poljoprivrednoj ponudi i potražnji* za ekonomsku 2017/18 godinu procenjuje da će početne zalihe pšenice u

svetu, posmatrajući na godišnjem nivou, biti za 6% veće (258 mil. t). Rod pšenice u svetu za ekonomsku 2017/18 očekuje se na nivou od 743 mil. tona, za oko 2% manji u odnosu na prethodnu ekonomsku godinu, a potrošnja bi trebalo da dostigne rekordnih 737 mil. t. Prognoze proizvodnje kukuruza u svetu za ekonomsku 2017/18 povećane su na mesečnom nivou, a u isto vreme prognoze potrošnje su smanjene. Prognoze američkog ministarstva poljoprivrede za soju u svetu u ekonomskoj 2017/18 predviđaju proizvodnju na višem, potrošnju na nižem i izvoz na višem nivou u odnosu na prošlomesečnu prognozu istog izvora informacija.

Internacionalni Žitarski Savet
AKTUELNE SVETSKE PROGNOZE I PROCENE
u milionima tona / jul 2017.

	 KUKURUZ			 PŠENICA			 SOJA		
	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18
PROIZVODNJA	977	1072	1020	738	754	732	315	351	345
TRGOVINA	136	139	143	166	175	170	134	143	148
POTROŠNJA	975	1049	1054	718	736	735	320	339	350
PRENESENE ZALIHE	209	232	197	225	244	241	32	44	39
PROMENA na godišnjem nivou	2	23	-34	19	18	-3	-5	12	-5

- 2016/17 procena
- 2017/18 prognoza

Aktuelne prognoze **Internacionalnog Žitarskog Saveta** za jul mesec predviđaju smanjenje svetske proizvodnje stočnih žitarica i pšenice za mlevenje na nivou od 11 mil. tona u odnosu na prethodnu prognozu istog izvora informacija, što će, ukoliko se i ostvari predstavljati ukupnu proizvodnju žitarica u ekonomskoj 2017/18 godini za 4% manju na godišnjem nivou. Prognoze proizvodnje kukuruza, pšenice i ječma u svetu su umanjene zbog sušnih vremenskih uslova u Severnoj Americi, zemljama EU i Australiji.

Zabranjeno je svako neovlašćeno kopiranje i distribucija ovog Izveštaja, podataka ili delova ovog dokumenta bez pisanog odobrenja od strane Udruženja Žita Srbije